NN 7/2019 (22.1.2019.), Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Održivi razvoj za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

152

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine«, broj: 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17 i 68/18) ministrica znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU
O DONOŠENJU KURIKULUMA ZA MEĐUPREDMETNU TEMU ODRŽIVI RAZVOJ ZA OSNOVNE I SREDNJE ŠKOLE U REPUBLICI HRVATSKOJ

I.

Ovom Odlukom donosi se kurikulum za međupredmetnu temu Održivi razvoj za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj.

II.

Sastavni dio ove Odluke je kurikulum međupredmetne teme Održivi razvoj.

III.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se od školske godine 2019./2020.

Klasa: 602-01/19-01/00026
Urbroj: 533-06-19-0019
Zagreb, 14. siječnja 2019.

Ministrica
prof. dr. sc. Blaženka Divjak, v. r.

KURIKULUM MEĐUPREDMETNE TEME ODRŽIVI RAZVOJ ZA OSNOVNE I SREDNJE ŠKOLE

A. SVRHA I OPIS MEĐUPREDMETNE TEME

Međupredmetna tema Održivi razvoj obuhvaća sve tri dimenzije održivosti – okolišnu, društvenu i ekonomsku te njihovu međuovisnost. Priprema učenike za prikladno djelovanje u društvu radi postizanja osobne i opće dobrobiti.

Sve je veći broj znanstvenih dokaza o snažnome utjecaju ljudske populacije na prirodne sustave te o povećanju ekonomske nejednakosti pa mnogi ljudi više ne mogu odlučivati o svojoj sudbini. Stoga je nužno da čovjek svoje djelovanje uskladi s mogućnostima prirodnih sustava, odnosno da usvaja načela održivoga razvoja. U tome smislu obrazovanje ima odgovornost pridonijeti stvaranju društva temeljenoga na održivosti.

Međupredmetna tema Održivi razvoj pruža učeniku spoznaje o potrebama suvremenog doba na globalnoj i lokalnoj razini te spoznaje o raznolikosti prirode, nužnosti održivog upravljanja prirodnim dobrima, granici opterećenja, ljudskim potencijalima, osobnim i zajedničkim odgovornostima i pravima. Podržava razvoj generičkih vještina kao što su praktičnost, poduzetnost, inovativnost, kritičko mišljenje, sposobnost prilagodbe promjenama i sposobnost rješavanja problema.

Primjenom se praktičnoga rada učenike potiče na ponašanja kao što su odgovorno korištenje prirodnih dobara i energije, korištenje lokalno proizvedene hrane, racionalno postupanje s otpadom, uporaba iskorištenih materijala, aktivan rad i suradnja u zajednici.

Međupredmetna tema Održivi razvoj svojim posebnim doprinosima snažno podupire razvoj svih vrijednosti: znanje o funkcioniranju i o složenosti prirodnih sustava te znanje o posljedicama ljudskih aktivnosti, solidarnost prema drugim ljudima, odgovornost prema okolišu te vlastitom i tuđem zdravlju kao i odgovornost prema cjelokupnome životnom okružju i prema budućim generacijama. Nadalje, ova međupredmetna tema pridonosi razvoju osobnoga identiteta, prepoznavanju i poštivanju nacionalne prirodne i kulturne baštine uz istodobno uvažavanje različitosti i drukčijih načina razmišljanja i življenja. Bitno mjesto unutar međupredmetne teme Održivi razvoj imaju i vrijednosti integriteta i poduzetnosti, odnosno slobodno i otvoreno izražavanje mišljenja i djelovanje u skladu s načelima održivosti.

Učenje i poučavanje međupredmetne teme Održivi razvoj nastoji podići svijest i produbiti razumijevanje o svim pitanjima koja se odnose na održivost, pomaže učeniku kritički razmotriti moguća rješenja i načine djelovanja usmjerene na održivost, uskladiti s tim ponašanje u svakodnevnome životu u školi te njegovati vještine i osobine koje pridonose razvoju pravednoga društva. Učenje i poučavanje međupredmetne teme Održivi razvoj osposobljava učenike za samostalno i odgovorno odlučivanje o pitanjima važnima za njih same i za društvo u cjelini.

Međupredmetna tema Održivi razvoj prožima cjelokupni rad škole i prepoznatljiva je u kurikulumu škole. Ostvaruje se na obaveznim i izbornim predmetima, satu razrednika, integriranoj nastavi, u sklopu projekata, izvanučioničkoj nastavi, terenskoj nastavi i izvannastavnim aktivnostima te je povezana s ostalim međupredmetnim temama i područjima kurikuluma.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja međupredmetne teme Održivi razvoj jesu:

1. stjecanje znanja o raznolikosti prirode i razumijevanje složenih odnosa između ljudi i okoliša, razvijanje kritičkoga mišljenja te osobne i društvene odgovornosti nužne za održivost.
2. promišljanje i stjecanje spoznaja o uzrocima i posljedicama ljudskoga utjecaja na prirodu koje pridonose razvoju svih oblika mišljenja, osobito kreativnoga razmišljanja i rješavanja problema.
3. razvijanje solidarnosti i empatije prema ljudima, odgovornosti prema svim živim bićima i okolišu te motivacije za djelovanje na dobrobit okoliša i svih ljudi.
4. aktivno djelovanje u školi i zajednici s ciljem prepoznavanja potreba, osmišljavanja primjerenih i inovativnih rješenja i konkretnoga doprinosa zajednici.
5. poticanje razmišljanja orijentiranoga prema budućnosti i razvijanje osobne odgovornosti prema budućim generacijama, što je preduvjet za stvaranje društva temeljenoga na održivome razvoju.

C. DOMENE U ORGANIZACIJI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNE TEME ODRŽIVI RAZVOJ

Domene su oblikovane na takvoj razini općenitosti koja omogućuje obuhvaćanje temeljnih područja međupredmetne teme Održivi razvoj. Nastojala se izbjeći podjela uobičajena u diskursu održivoga razvoja (okoliš, društvo, ekonomija) jer taj prevladani koncept više nije u stanju ispuniti ulogu osiguranja kvalitetnoga života u okvirima nosivih kapaciteta ekosustava. Potrebe 21. stoljeća traže od nas da održivi razvoj osim kao teorijsku podlogu ostvarimo i kao praktičan i primjenjiv alat za život koji je slojevit, ali i usmjeren na konkretne probleme. Ovakav pristup doveo je do određivanja triju domena: Povezanost, Djelovanje i Dobrobit, koje djeluju kao integrirana cjelina. Zajedno one ispunjavaju ulogu temeljnih koncepata za uspješno i primjenjivo učenje i poučavanje o održivome razvoju u 21.

stoljeću. Pritom Povezanost obuhvaća temeljna načela održivosti i međuovisnosti u ekosustavima, Djelovanje obuhvaća potrebu aktivnoga širenja i primjene prikladnih znanja i vještina za održivo življenje, a Dobrobit obuhvaća odgovornosti i prava u ostvarivanju željenoga cilja: dobrobiti za sve ljude, okoliš i buduće generacije.

Povezanost odgovara na pitanje *što?,* Djelovanje na pitanje *kako?,* a Dobrobit na pitanje *zašto?*

Spoznaja i učenje o povezanosti svega u mreži života na našem planetu pomaže nam da nađemo primjereno djelovanje usmjereno na rješavanje problema, što dovodi do mogućnosti ostvarivanja opće dobrobiti.

1. Povezanost

Povezanost zauzima središnje mjesto održivoga razvoja jer bez znanja o mreži života u ekosustavima i njihovoj međusobnoj povezanosti u ljudskim zajednicama nije moguće djelovati održivo. Potrebno je izgrađivati svijest o povezanosti jer je ona temelj shvaćanja važnosti svjetskih ekosustava i prirodnih resursa za ostvarivanje najboljega u ljudskim potencijalima i za osiguranje dobre kvalitete života. Iznimno je važno prepoznati kako se načela ekosustava temeljena na povezanosti i ravnoteži mogu primijeniti na djelovanje našega društva i civilizacije.

Povezanost nas uči razmišljati na više razina. Uči nas ravnoteži između potrebe za očuvanjem naših osobnih, regionalnih ili nacionalnih identiteta i poštivanja tuđih. Ostvaruje globalni pogled na održivi razvoj i usklađuje ga s djelovanjem na lokalnoj razini. Svijest o međusobnoj povezanosti svega na našem planetu omogućuje nam poimanje nužnosti pravedne raspodjele i održivoga korištenja prirodnih resursa kako bismo ostali unutar granica opterećenja i iskorištavanja svjetskih ekosustava za naše potrebe.

2. Djelovanje

Održivi razvoj ne postoji bez aktivnoga odnosa prema samome sebi i svijetu koji nas okružuje. Aktivan odnos treba pomoći u izgradnji samopouzdanja i samopoštovanja jer je samo takva osoba sposobna djelovati u svijetu prema održivim i pravednim načelima. Glavni je cilj osnažiti pojedinca znanjem i vještinama, pouzdanjem i empatijom, kako bi bio sposoban reagirati i aktivno djelovati u stalno promjenjivom svijetu. Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj razvija praktične vještine za ostvarivanje kvalitetne promjene i rješavanje problema s kojima se suočava naš svijet. Suvremeni događaji u svijetu obrazovnom sustavu postavljaju nove ciljeve koji su posebno usmjereni na razvoj kritičkoga mišljenja i preispitivanje načina funkcioniranja današnjih društava. Potrebno nam je učenje i poučavanje koje podržava inicijativu i poduzetnost nudeći primjenjive i ostvarive, inovativne i kreativne modele održivoga razvoja. Djelovanje za održivi razvoj treba biti prikladno i utemeljeno na shvaćanju odgovornosti i prava koje imamo u odnosu na solidarno i brižno gospodarenje prirodnim resursima.

3. Dobrobit

Znanja i osviještenost o složenim odnosima i povezanostima u ekosustavima i ljudskim zajednicama te potreba za prikladnim djelovanjem pri korištenju prirodnih resursa najvećem broju ljudi osiguravaju dobrobit i zadovoljstvo kvalitetom života. Težnja da svaki čovjek na planetu ima pravo na kvalitetan život, cilj je svake smislene i odgovorne aktivnosti. Održivi se razvoj u ovome kontekstu shvaća kao proces osiguranja i povećanja dobrobiti ljudi u okvirima kapaciteta ekosustava. Potrebno je izgraditi poticajnu okolinu za postizanje dobrobiti na osobnoj razini, ali viši je cilj postizanje dobrobiti na razini zajednice i društva. Usmjerenost na cjelinu pomaže osigurati mjerljive rezultate koji su veći od pukoga zbroja pojedinačnih djelovanja. Izgradnja kapaciteta i osnaživanje za širenje dobrobiti u društvu unutar

obrazovnoga procesa nalazi svoju primjenu u poučavanju o naprednim i novim ekonomskim razvojnim modelima. Ekonomija koja širi dobrobit prihvaća poredak stvari prema kojemu dobit dolazi nakon osiguranja ravnoteže i kvalitete ekosustava, odnosno nakon zadovoljenja potrebe ljudi za zdravim, sigurnim i ispunjenim životom.

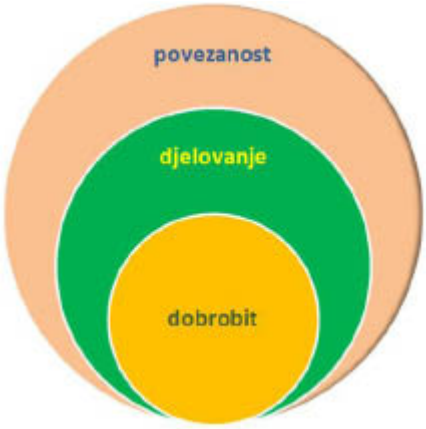

Slika 1. Domene u organizaciji kurikuluma međupredmetne teme Održivi razvoj

D. ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA PO ODGOJNO-OBRAZOVNIM CIKLUSIMA I DOMENAMA MEĐUPREDMETNE TEME ODRŽIVI RAZVOJ

Odgojno-obrazovna očekivanja se u kurikulumu međupredmetne teme definiraju za svako organizacijsko područje na razini ciklusa. Odgojno-obrazovna očekivanja imaju cilj poticanje stvaralaštva i društvene odgovornosti te razvoj kritičkog i kreativnog mišljenja u rješavanju problema. Razrađuju se kroz pripadajuća:

- znanja
- vještine
- stavove.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja iskazuje se za svako pojedino odgojno-obrazovno očekivanje.

Ključni sadržaji su kratki opisi onoga što je nužno i važno učiti i poučavati. Neki su sadržaji označeni kao obvezni, neki kao preporučeni. Preporučene sadržaje učitelji i nastavnici mogu birati na temelju vlastite procjene primjerenosti i relevantnosti za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja u specifičnome školskom i razrednom okružju. Ključni se sadržaji određuju za pojedino organizacijsko područje na razini pojedinog ciklusa.

U tablicama su sva odgojno-obrazovna očekivanja označena slijedećim oznakama:

a) prvom oznakom, troslovnom kraticom međupredmetne teme (odr – Održivi razvoj)

b) drugom oznakom, velikim tiskanim slovima A,B i C označena su organizacijska područja, tzv. domene (A – Povezanost, B – Djelovanje, C – Dobrobit)

c) trećom oznakom, rednim brojevima od 1 do 5 označeni su ciklusi

d) četvrtom oznakom, također rednim brojevima, označena su sva odgojno-obrazovnog očekivanja po redu unutar domene i ciklusa.

domena	1. ciklus	2. ciklus	3. ciklus	4. ciklus	5. ciklus
POVEZANOST	odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u	odr A.2.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje	odr A.3.1. Objašnjava osnovne sastavnice prirodne	odr A.4.1. Razlikuje osobni od kolektivnih identiteta te	odr A.5.1. Kritički promišlja o povezanosti vlastitoga

	zajednici.	čovjeka na prirodu i okoliš.	raznolikosti.	ima osjećaj pripadnosti čovječanstvu	načina života s utjecajem na okoliš i ljude.
	odr A.1.2. Opisuje raznolikost u prirodi i razlike među ljudima.	odr A.2.2. Uočava da u prirodi postoji međudjelovanje i međuovisnost.	odr A.3.2. Analizira načela i vrijednosti ekosustava.	odr A.4.2. Objašnjava važnost uspostavljanja prirodne ravnoteže.	odr A.5.2. Analizira načela održive proizvodnje i potrošnje.
	odr A.1.3. Uočava povezanost između prirode i zdravoga života.	odr A.2.3. Razmatra utjecaj korištenja različitih izvora energije na okoliš i ljude.	odr A.3.3. Razmatra uzroke ugroženosti prirode.	odr A.4.3. Procjenjuje kako stanje ekosustava utječe na kvalitetu života.	odr A.5.3. Analizira odnose moći na različitim razinama upravljanja i objašnjava njihov utjecaj na održivi razvoj.
			odr A.3.4. Objašnjava povezanost ekonomskih aktivnosti sa stanjem u okolišu i društvu.	odr A.4.4. Prikuplja, analizira i vrednuje podatke o utjecaju gospodarstva, državne politike i svakodnevne potrošnje građana na održivi razvoj.	
DJELOVANJE	odr B.1.1. Prepoznaje važnost dobronamjernoga djelovanja prema ljudima i prirodi.	odr B.2.1. Objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.	odr B.3.1. Prosuđuje kako različiti oblici djelovanja utječu na održivi razvoj.	odr B.4.1. Djeluje u skladu s načelima održivoga razvoja s ciljem zaštite prirode i okoliša.	odr B.5.1. Kritički promišlja o utjecaju našega djelovanja na Zemlju i čovječanstvo.

	odr B.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole na zaštiti okoliša i u suradnji škole sa zajednicom.	odr B.2.2. Prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.	odr B.3.2. Sudjeluje u aktivnostima koje promiču održivi razvoj u školi, lokalnoj zajednici i šire.	odr B.4.2. Djeluje u skladu s načelima održivoga razvoja s ciljem promoviranja socijalne pravde.	odr B.5.2. Osmišljava i koristi se inovativnim i kreativnim oblicima djelovanja s ciljem održivosti.
		odr B.2.3. Opisuje kako pojedinac djeluje na zaštitu prirodnih resursa.			odr B.5.3. Sudjeluje u aktivnostima u školi i izvan škole za opće dobro.
DOBROBIT	odr C.1.1. Identificira primjere dobroga odnosa prema prirodi.	odr C.2.1. Solidaran je i empatičan u odnosu prema ljudima i drugim živim bićima.	odr C.3.1. Može objasniti kako stanje u okolišu utječe na dobrobit.	odr C.4.1. Prosuđuje značaj održivoga razvoja za opću dobrobit.	odr C.5.1. Objašnjava povezanost potrošnje resursa i pravedne raspodjele za osiguranje opće dobrobiti.
	odr C.1.2. Identificira primjere dobroga odnosa prema drugim ljudima.	odr C.2.2. Razlikuje osobnu od opće dobrobiti.	odr C.3.2. Navodi primjere utjecaja ekonomije na dobrobit.	odr C.4.2. Analizira pokazatelje kvalitete života u nekome društvu i objašnjava razlike među društvima.	odr C.5.2. Predlaže načine unapređenja osobne i opće dobrobiti.
		odr C.2.3. Prepoznaje važnost očuvanje okoliša za opću dobrobit.	odr C.3.3. Ističe važnost demokracije u političkim	odr C.4.3. Analizira i uspoređuje uzroke i posljedice socijalnih	

			sustavima za dobrobit.	razlika u nekim društvima sa stajališta dobrobiti pojedinca.	
			odr C.3.4. Procjenjuje važnost pravednosti u društvu.	odr C.4.4. Opisuje utjecaj različitih ekonomskih modela na dobrobit.	

4. odgojno-obrazovni ciklus (1. i 2. razred četverogodišnjega i 1. razred trogodišnjega srednjoškolskog obrazovanja)

Domena: POVEZANOST				
Učenik:	Znanje	Vještine	Stavovi	Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja
odr A.4.1. Razlikuje osobni od kolektivnih identiteta i ima osjećaj pripadnosti čovječanstvu.	Identificira osobne i kolektivne identitete i objašnjava međusobnu povezanost zajednica i čovječanstva.	Kritički raspravlja o izazovima i dobrobiti različitosti.	Cijeni svoj i poštuje tuđi identitet.	*Politika i gospodarstvo i Povijest:* učenici analiziraju podrijetlo svoga naroda i uspoređuje ga s drugim narodima; *Sat razrednika:* učenik na tim satima preispituje svoju pripadnost razredu, zajednici i društvu; *Hrvatski jezik i strani jezici:* tekstovi o čovječanstvu, različitim narodima, različitim identitetima. *Integrirano, Projekti / Sat razrednika:* međupredmetna tema Osobni i socijalni razvoj *Etika:* vježba igranja uloga – Boalovo interaktivno kazalište
odr A.4.2. Objašnjava važnost	Analizira čimbenike koji mogu narušiti	Preispituje razinu uspostavljenosti	Svjestan je važnosti održavanja	*Biologija:* uz nastavne jedinice o prirodnoj ravnoteži i njezinu

uspostavljanja prirodne ravnoteže.	prirodnu ravnotežu.	prirodne ravnoteže u zajednici u kojoj obitava.	prirodne ravnoteže.	uspostavljanju u prirodnim uvjetima naglasiti važnost uspostavljanja prirodne ravnoteže za funkcioniranje biocenoza i ekosustava, ali i za održivi razvoj ljudske zajednice. *Integrirana nastava* (Biologija, Kemija, Politika i gospodarstvo, Hrvatski jezik, Vjeronauk, Etika): analiza stanja u zajednici i na globalnoj razini, vrednovanje stupnja odgovornosti prema uspostavljanju i očuvanju prirodne ravnoteže.
odr A.4.3. Procjenjuje kako stanje ekosustava utječe na kvalitetu života.	Prepoznaje i objašnjava posljedice fragmentacije i uništenja staništa, prekomjernoga iskorištavanja resursa i klimatskih promjena.	Procjenjuje kvalitetu života u lokalnoj zajednici i u svome okolišu te zaključuje kako promjene u jednom ekosustavu utječu na druge ekosustave i zajednice.	Pokazuje posvećenost očuvanju ravnoteže između kvalitete života i očuvanja ekosustava.	*Biologija:* uključiti nastavnu temu Ljudski utjecaji na okoliš i njihove posljedice poučavanjem kojim će se iscrpnije obraditi pojedini ljudski utjecaji na okoliš i analizirati stanje ekosustava koji su pod slabijim i jačim ljudskim utjecajima; *Matematika i Informatika:* može se provesti izračun i izrada grafičkih prikaza te prezentacija indeksa raznolikosti i usluga ekosustava za ekosustave koji su u ravnoteži i onih koji su zbog ljudskih utjecaja izvan ravnoteže *Hrvatski jezik:* u ostvarivanju nastave medijske kulture mogu se istraživati sadržaji s temom povezanosti stanja ekosustava i kvalitete života. *Integrirana nastava* (Biologija, Kemija, Politika i gospodarstvo, Hrvatski jezik, Vjeronauk, Etika, Povijest): učenik,

				radeći u skupini, analizira određene gospodarske krize u povijesti i njihov utjecaj na održivi razvoj *Geografija:* odlazak u prirodu na mjesto gdje se vide utjecaji gospodarstva na prirodu, poput šuma, kamenoloma, tvornice i sl.; Integrirano (Sat razrednika, projekti, međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje i Zdravlje): posjet mjestima u Hrvatskoj na kojima je vidljiv utjecaj stanja u ekosustavima na kvalitetu života (pozitivni i negativni primjeri); vježba na satu: *Millenium Ecoystem Assesment* (svjetsko istraživanje o utjecaju stanja u ekosustavima na kvalitetu života).
odr A.4.4. Prikuplja, analizira i vrednuje podatke o utjecaju gospodarstva, državne politike i svakodnevne potrošnje građana na održivi razvoj.	Analizira utjecaj ljudskih djelatnosti i politike na okoliš i učinke ekološkoga načina života.	Obrađuje i prezentira podatke o utjecaju gospodarstva, javnih politika i građana na održivi razvoj.	Prihvaća pravednu raspodjelu kao način korištenja resursa.	*Integrirana nastava* (Geografija, Politika i gospodarstvo, Povijest): razvoj javnih politika prema zaštiti okoliša i održivome razvoju tijekom povijesti, utjecaj velikih svjetskih ideologija (totalitarizmi 20. stoljeća, kapitalizam...) na održivi razvoj; analiza stanja po državama – trenutačno stanje i najbolji primjeri javnih politika. *Projekti:* posjet Institutu Hrvoje Požar, Tehničkome muzeju ili sličnoj instituciji.
Ključni sadržaji: **obavezni** utjecaj ljudi i gospodarstva na održivi razvoj, ekonomske politike, klimatska pravda; **preporučeni** prirodna ravnoteža, kvaliteta života, ekosustav, stanište, resursi, biljne vrste, gospodarstvo, politički sustavi.				

4. odgojno-obrazovni ciklus (1. i 2. razred četverogodišnjega i 1. razred trogodišnjega srednjoškolskog obrazovanja)

Domena: DJELOVANJE				
Učenik:	Znanje	Vještine	Stavovi	Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja
odr B.4.1. Djeluje u skladu s načelima održivoga razvoja s ciljem zaštite prirode i okoliša.	Objašnjava modele aktivnoga djelovanja za očuvanje prirode i okoliša.	Primjenjuje stečena znanja i predlaže aktivnosti za zaštitu prirode i okoliša.	Promiče važnost aktivnoga djelovanja za zaštitu prirode i okoliša.	*Integrirana nastava* (Politika i gospodarstvo, Hrvatski jezik, Povijest, Geografija, Sat razrednika, projekti): upoznavanje s organizacijama i udrugama koje djeluju na zaštiti prirode i okoliša
odr B.4.2. Djeluje u skladu s načelima održivoga razvoja s ciljem promoviranja socijalne pravde.	Uspoređuje i procjenjuje stupnjeve ostvarenja socijalne pravde.	Koristi se odgovarajućim komunikacijskim vještinama i IKT alatima u promicanju socijalne pravde.	Zagovara socijalnu pravdu.	*Integrirana nastava* (Politika i gospodarstvo, Hrvatski jezik, Etika, Vjeronauk, Geografija, Sat razrednika, međupredmetna tema Građanski odgoj i obrazovanje): učenici će upoznati događaje i osobe iz povijesti i današnjice koji su radom na održivome razvoju širili socijalnu pravdu i obrnuto (npr. dobitnici Nobelove nagrade za mir Wangari Mathai,

				Muhammad Yunus, Rosa Park, tema ukidanja ropstva); Povezanost s međupredmetnom temom Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije: primjena inovacija i novih tehnologija u društvenome poduzetništvu radi širenja socijalne pravde.
Ključni sadržaji: **obvezni** načela održivoga razvoja, volontiranje, globalne promjene i procesi (klimatske promjene, elementarne nepogode), proizvodnja hrane i, socijalna pravda, ekološki otisak, održivo korištenje resursa, gospodarenje otpadom, integrirani i održivi energija, hrana i promet, primjeri održivog dizajna; **preporučeni** društveno poduzetništvo, zadruge, solidarnost i ravnopravnost, inovativna rješenja – plava ekonomija, ekološko modeliranje, djelovanje prema rješavanju problema, modeli aktivnoga djelovanja, urbana permakultura, niskougljični razvoj Hrvatske.				

4. odgojno-obrazovni ciklus (1. i 2. razred četverogodišnjega i 1. razred trogodišnjega srednjoškolskog obrazovanja)

Domena: DOBROBIT				
Učenik:	Znanje	Vještine	Stavovi	Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja
odr C.4.1. Prosuđuje značaj održivoga razvoja za opću dobrobit.	Analizira utjecaj okolišne, društvene i ekonomske dimenzije održivosti na osobnu i zajedničku dobrobit.	Istražuje i prezentira pozitivne i negativne procese iz vlastite sredine koji utječu na ugroženost okoliša i ljudi.	Promiče svijest o važnosti uravnoteženosti razvoja gospodarstva i brige za okoliš radi osobne i zajedničke dobrobiti.	*Integrirana nastava* (Politika i gospodarstvo, Geografija, Biologija, Vjeronauk, Etika, međupredmetne teme Zdravlje, Građanski odgoj i obrazovanje i Poduzetništvo): utjecaj gospodarskog razvoja industrije, prometa, energetike i potrošnje na

				opću dobrobit.
odr C.4.2. Analizira pokazatelje kvalitete života u nekome društvu i objašnjava razlike među društvima.	Klasificira zajednice na temelju pokazatelja kvalitete života.	Prikuplja i interpretira podatke o kvaliteti života u mjestu stanovanja te predlaže rješenja za poboljšanje kvalitete života.	Promiče stav da kvaliteta života ovisi o povezanosti indeksa ljudskoga razvoja i razine očuvanosti okoliša.	*Integrirana nastava* (Geografija, Matematika, Politika i gospodarstvo, Sat razrednika, međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije i Građanski odgoj i obrazovanje): učenici mogu analizirati pokazatelje kvalitete života na temelju istraživanja EU, *Happy Planet Indeks,* s detaljnijom analizom indeksa ljudskoga razvoja UN-a *(HDI Human Development Index).*
odr C.4.3. Analizira i uspoređuje uzroke i posljedice socijalnih razlika u nekim društvima sa stajališta dobrobiti pojedinca.	Objašnjava utjecaj stupnja razvoja društva i gospodarstva na kvalitetu života pojedinca.	Istražuje i interpretira uzroke i posljedice socijalnih razlika u odabranim društvima.	Zalaže se za pravednu i odgovornu raspodjelu dobara i resursa za lokalnu i globalnu dobrobit svih ljudi.	*Etika:* vježba Koliko je ekonomske nejednakosti opravdano? *Strani jezici:* obrada tekstova o socijalnim razlikama, pravednoj raspodjeli dobara, kvaliteti života i dobrobiti. *Integrirana nastava* (Geografija, Povijest, Politika i gospodarstvo): kako su se države tijekom povijesti odnosile prema socijalnim razlikama u svojim društvima, a kako se odnose danas; *Međupredmetna tema Poduzetništvo, Sat razrednika:* rasprave o ekonomskim modelima i javnim politikama koje smanjuju socijalne razlike u društvima; *Hrvatski jezik, Likovna umjetnost, Glazbena*

				umjetnost: prikazi socijalnih razlika u umjetnosti.
odr C.4.4. Opisuje utjecaj različitih ekonomskih modela na dobrobit.	Analizira različite ekonomske modele s obzirom na njihov utjecaj na dobrobit.	Uspoređuje podatke utjecaja različitih ekonomskih modela na dobrobit na temelju kojih osmišljava moguće scenarije.	Svjestan je da ograničenja prirodnih resursa utječu na ekonomski rast i da se dobrobit nužno ne zasniva na ekonomskome rastu.	*Integrirana nastava* (Politika i gospodarstvo, Povijest, Geografija, Sat razrednika): učenici se upoznaju s modelima različite primjene kapitalizma u državama svijeta. *Integrirana nastava* (međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, Zdravlje i Poduzetništvo): moguća je provedba analize utjecaja ekonomskih modela u nekom području na kvalitetu života. Projekt: posjet lokalnim tvrtkama koje se koriste ekonomijom za opću dobrobit
Ključni sadržaji: **obvezni** granica ograničenja prirodnih resursa, solidarnost, kvaliteta života, javne politike, indeksi društvenoga razvoja (ili pokazatelji društvenoga razvoja), globalne politike, resursi, ekološki otisak; **preporučeni** napredni i novi ekonomski razvojni modeli, sigurnost, ne(zagađeni) okoliš.				

5. odgojno-obrazovni ciklus (3. i 4. razred četverogodišnjega i 2. i 3. razred trogodišnjega srednjoškolskog obrazovanja)

Domena: POVEZANOST				
Učenik:	Znanje	Vještine	Stavovi	Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja
odr A.5.1. Kritički promišlja o povezanosti	Predviđa utjecaje vlastitoga načina	U vlastitome životu primjenjuje održiva	Preispituje povezanost vlastitoga života s	*Integrirana nastava* (Politika i gospodarstvo, Hrvatski jezik, Sociologija,

vlastitoga načina života s utjecajem na okoliš i ljude.	života na okoliš i ljude te poznaje održiva rješenja.	rješenja s ciljem smanjivanja negativnih utjecaja na okoliš i ljude.	utjecajem na okoliš i druge ljude.	Geografija, Biologija, Sat razrednika, međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje i Zdravlje): debata o pozitivnim i negativnim ljudskim utjecajima na okoliš; *Međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, Osobni i socijalni razvoj i Građanski odgoj i obrazovanje:* vježba istraživanje povezanosti životnoga stila, potrošnje i utjecaja na druge ljude, analiza primjera održivih rješenja i uočavanje razlika između individualnih koraka i onih koji utječu na cijelo društvo; organiziranje *integriranog tematskog dana:* dana u godini kad učitelji i učenici odabiru teme i metode kojima učenici kritički promišljaju o utjecaju vlastitoga načina života na okoliš i druge ljude.
odr A.5.2. Analizira načela održive proizvodnje i potrošnje.	Poznaje načela održive proizvodnje i potrošnje.	Prepoznaje i koristi se proizvodima koji su proizvedeni bez štetnih utjecaja na okoliš.	Svjestan je važnosti održive proizvodnje i potrošnje.	*Integrirana nastava* (Politika i gospodarstvo, Geografija, Sat razrednika, Sociologija, međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje, Zdravlje i Poduzetništvo): na primjeru vodećih država svijeta učenik analizira sustav proizvodnje i potrošnje te utjecaj gospodarstva na dobrobit ljudi; *Kemija:* utjecaj kemijskih

				spojeva na stanje okoliša; *Matematika:* linearno programiranje; *Fizika:* utjecaj znanstvenih otkrića na razvoj tehnologije i njihov utjecaj na okoliš (npr. optički kablovi, poluvodiči, nanotehnologija, radioaktivni otpadi i sl.). *Projekt:* učenici će analizirati način proizvodnje i utjecaj na okoliš odabranih pet proizvoda kojima se najčešće koristi.
odr A.5.3. Analizira odnose moći na različitim razinama upravljanja i objašnjava njihov utjecaj na održivi razvoj.	Analizira uloge i odgovornost različitih sudionika (politika, poslovni sektor i građani) u kreiranju i provedbi politike na lokalnoj i globalnoj razini.	Istražuje mogućnost uključivanja u procese kreiranja i provedbe politike održivoga razvoja na temelju poznavanja uloge i odgovornosti različitih sudionika.	Promiče važnost uključivanja građana u procese kreiranja i provedbe javnih politika.	*Integrirana nastava* (Politika i gospodarstvo, Geografija, Sat razrednika, Sociologija, međupredmetna tema Građanski odgoj i obrazovanje): analiza postupaka i djelovanja bitnih sudionika u odnosu na načela održive proizvodnje; analiza svjetskih politika prema održivome razvoju; oprimjerivanje dobre prakse na lokalnim razinama (kvart, naselje, mjesto, općina, selo, grad, županija, regija).
Ključni sadržaji: **obvezni** klimatske promjene, utjecaji na okoliš, ekološki otisak, održiva proizvodnja i potrošnja, načela održive proizvodnje i potrošnje, politički i ekonomski sustavi; **preporučeni** tradicionalna proizvodnja.				

5. odgojno-obrazovni ciklus (3. i 4. razred četverogodišnjega i 2. i 3. razred trogodišnjega srednjoškolskog obrazovanja)

Domena: DJELOVANJE				
Učenik:	Znanje	Vještine	Stavovi	Preporuka za ostvarivanje odgojno-

				obrazovnih očekivanja
odr B.5.1. Kritički promišlja o utjecaju našega djelovanja na Zemlju i čovječanstvo.	Objašnjava i uspoređuje na koje načine utječemo na planet i druge ljude.	Analizira primjere kompleksnoga odnosa između našega djelovanja i utjecaja na Zemlju i druge ljude.	Promiče djelovanja koja ne ugrožavaju ni planet ni druge ljude.	*Integrirana nastava* (Politika i gospodarstvo, Geografija, Sat razrednika, Sociologija, međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje i Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije): praćenje promjena i analiza grafičkih prikaza i karata s podatcima na razini svijeta te praćenje promjena bitnih pokazatelja za održivi razvoj (bioraznolikost, iskorištavanje resursa, siromaštvo, glad, položaj žena...); usporedba mjerenja utjecaja na planet i druge ljude uz pomoć ekološkoga otiska), utjecaj tehnologije na naša društva *Kemija:* tematske cjeline – kemija okoliša, kemija koloida i znanost o materijalima.
odr B.5.2. Osmišljava i koristi se inovativnim i kreativnim oblicima djelovanja s ciljem održivosti.	Obrazlaže djelovanja koja doprinose održivome razvoju.	Osmišljava i primjenjuje inovativna i kreativna rješenja koristeći se IKT-om s ciljem održivosti.	Uvjeren je u potrebu primjene rješenja koja doprinose održivosti.	*Integrirana nastava* (Politika i gospodarstvo, Hrvatski jezik, Sociologija, Geografija, Sat razrednika, međupredmetna tema Građanski odgoj i obrazovanje): izrada nacrta projekta razvoja društva s ciljem održivosti.
odr B.5.3. Sudjeluje u aktivnostima	Uspoređuje različite načine	Osmišljava, predlaže i uključuje se u	Promiče djelovanje za opće	*Integrirana nastava:* međupredmetna tema Osobni i socijalni

u školi i izvan škole za opće dobro.	sudjelovanja u aktivnostima za opće dobro te procjenjuje dosege njihova djelovanja i svojih mogućnosti.	provedbu aktivnosti za opće dobro.	dobro i javno zastupa održivi razvoj.	razvoj; *Projekti:* suradnja i posjet organizacijama koje rade za opće dobro.
Ključni sadržaji: **obvezni** klimatska pravda, volontiranje, djelovanje usmjereno prema budućnosti, primjeri održivog dizajna; **preporučeni** društveno poduzetništvo, zadruge, građanski aktivizam, globalne promjene i procesi, zakoni i ugovori o očuvanju okoliša i o temama koje održivi razvoj pokriva, solidarnost i ravnopravnost, permakultura – održivo dizajniranje životnih prostora, niskougljični razvoj Hrvatske.				

5. odgojno-obrazovni ciklus (3. i 4. razred četverogodišnjega i 2. i 3. razred trogodišnjega srednjoškolskog obrazovanja)

Domena: DOBROBIT				
Učenik:	Znanje	Vještine	Stavovi	Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja
odr C.5.1. Objašnjava povezanost potrošnje resursa i pravedne raspodjele za osiguranje opće dobrobiti.	Na temelju dostupnih podataka predviđa održivost sustava potrošnje resursa na svjetskoj razini.	Na odabranim primjerima izrađuje prijedlog upravljanja resursima svoga zavičaja kako bi se spremno suočavao s mogućim rizicima u budućnosti.	Zauzima se za pravednu raspodjelu i potrošnju dobara radi održivoga razvoja okoliša, društva i gospodarstva.	*Hrvatski jezik:* pisanje eseja o potrošnji resursa *Geografija:* izrada prijedloga upravljanja resursima u svome zavičaju s ciljem jačanja otpornosti zajednice na moguće rizike u budućnosti. *Integrirana nastava* (Geografija, Hrvatski jezik, Sat razrednika, međupredmetna tema Građanski odgoj i obrazovanje): učenici na više

				predmeta uočavaju stanje resursa u svome zavičaju, računaju svoj osobni ekološki otisak te na danu integrirane nastave iznose svoje rezultate. *Kemija:* kemija u funkciji dobrobiti za okoliš (zelena kemija, bijela kemija, ionski pročišćivači itd.).
odr C.5.2. Predlaže načine unapređenja osobne i opće dobrobiti.	Analizira načine dobroga odnosa prema okolišu i drugim ljudima radi postizanja osobne i zajedničke dobrobiti.	Primjenjuje preporuke svjetskih organizacija i predlaže načine unapređenja osobne i opće dobrobiti.	Promiče dobrobit zajednice i društva svojim radom na projektima važnim za zajednicu.	*Projekti, integrirana nastava* (Politika i gospodarstvo, Hrvatski jezik, Sociologija, Geografija, Sat razrednika, međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje, Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje i Poduzetništvo): cijeli razred sudjeluje u projektima važnima za razrednu zajednicu, školu ili širu zajednicu; učenici volontiraju, sudjeluju u humanitarnim aktivnostima i društvenim akcijama.
Ključni sadržaji: **obvezni** resursi, granica raspoloživosti prirodnih resursa, ekološki otisak ravnoteža i kvaliteta ekosustava, volontiranje, zdrava ishrana i proizvodnja hrane, globalne politike prema okolišu i socijalnim pitanjima; **preporučeni** energetska učinkovitost.				

E. UČENJE I POUČAVANJE MEĐUPREDMETNE TEME

Ciljevi međupredmetne teme Održivi razvoj upućuju na osmišljavanje poučavanja koje će na kreativan i zanimljiv način potaknuti učenike na promišljanje i stjecanje znanja, oblikovanje stavova i sustava vrijednosti te usvajanje ponašanja u skladu s održivim razvojem.

Koncept održivoga razvoja vrlo je složen, ali neophodan u svakodnevnome životu pa ga treba učiti i poučavati već od prvoga odgojno-obrazovnoga ciklusa uz objašnjenje jednostavnih primjera i u skladu s učeničkom dobi. Poučavanje i učenje o održivome razvoju podrazumijeva stjecanje potrebnih znanja i vještina kao preduvjeta za razvoj kritičkoga promišljanja za osposobljavanje za donošenje odluka i rješavanje problema te za predlaganje konstruktivnih i kreativnih rješenja. Učenike treba poticati na slobodno iznošenje vlastitih stavova i argumentiranoga mišljenja, što znači da je zadaća učitelja stvoriti ugodno okružje puno povjerenja i razumijevanja, u kojem će učenici izrasti u samosvjesne i sigurne osobe, oslobođeni straha od osude.

Od učenika se očekuje da bude aktivan sudionik procesa učenja i poučavanja koji ima ideje, predlaže i smišlja teme koje ga zanimaju, pronalazi i predlaže idejna rješenja s ciljem održivosti i opće dobrobiti. Način poučavanja treba osigurati ostvarivanje kurikulumskih očekivanja i specifičnih ciljeva pojedine nastavne teme u sklopu odgojno-obrazovnoga procesa.

Kako bi se realizirali odgojno-obrazovne ciljeve međupredmetne teme Održivi razvoj, potrebno je kod učenika poticati kreativno i kritičko mišljenje s ciljem rješavanja problema na temelju prethodno usvojenih znanja. Problemski usmjereno poučavanje može se temeljiti na situacijama iz učeničkoga svakodnevnog okružja, na hipotetskim primjerima ili stvarnim situacijama iz života. Naučene činjenice i podatci podloga su za osmišljavanje primjerenih i inovativnih rješenja s ciljem konkretnoga doprinosa zajednici. Aktivnosti koje se provode trebaju razvijati odgovornost za vlastite postupke, solidarnost i poštovanje prema ljudima, živim bićima i okolišu. Preporučene metode za ostvarivanje navedenih ciljeva metode su u kojima je učenik aktivan sudionik. Debate, igre u prostoru, scenski i likovni prikazi te složenije metode poput suradničkoga učenja, omogućuju učenje na kreativan i zanimljiv način te jačaju motiviranost učenika. Važnost u usvajanju i obradi podataka imaju i praktični radovi (eksperiment, izrada maketa, modela, uređaja, letaka, brošura...), uporaba prirodnih materijala te odbačenih ili otpadnih materijala. Neizostavan je oblik rada rad u skupini koji podrazumijeva izradu i provođenje istraživačkih i drugih projekata s ciljem razvoja pojedinca koji razumije načela održivosti. Preporuča se izvođenje radioničke nastave u školi i izvanučioničke nastave uz interdisciplinarni i multidisciplinarni pristup učenju i poučavanju.

Kako bi učenici shvatili pojam održivosti, očekivanja su primjerena njihovoj razvojnoj dobi i po ciklusima postaju sve složenija. U prvom ciklusu učenik je usmjeren na svoj dom, obitelj i svakodnevnu zajednicu, a postupnim kretanjem prema petom ciklusu odgojno-obrazovna očekivanja postaju složenija i pretpostavljaju razvoj globalnoga promišljanja orijentiranoga na budućnost da bi se u konačnici kod pojedinca razvila motivacija za življenje održivosti. Krenuvši od pretpostavke da svaki učenik uči i prerađuje iskustva učenja na sebi svojstven način, potrebno je čestim analizama, evaluacijama i samoevaluacijama provjeriti stupanj ostvarenosti ciljeva i razumijevanja sadržaja pa prema postignutim rezultatima oblikovati nastavak poučavanja.

Uz stjecanje znanja i vještina za održivi razvoj učenika treba poticati na izražavanje stavova, na razvoj empatije i tolerancije te na društveno koristan rad. To se lakše postiže radom u skupini, interaktivnim poučavanjem i poticanjem učenika na prezentaciju svojih ideja, čime on spoznaje sebe i svoju okolinu te uči da ima pravo na drukčije promišljanje i

stavove. Kod suradničkoga učenja treba uzeti u obzir sklonosti učenika, ali ih valja poticati i na suradnju s ostalim učenicima u razredu.

Učitelj usmjerava učenje i poučavanje osluškujući interese i utvrđujući prethodna znanja i iskustva učenika. Njegova je uloga motivirati učenike za aktivno učenje, za rješavanje problemskih zadataka i za praktično djelovanje. On stvara uvjete za ugodno i prijateljsko ozračje koje je preduvjet za ostvarivanje visokih razina postignuća i kompetencija. Učitelj daje prednost metodama učenja i poučavanja koje potiču učenikovu samostalnost, poduzetnost, empatiju te potiče razvoj organizacijskih sposobnosti i timskoga rada. Kao voditelj i moderator procesa učenja i poučavanja, usmjerava ga uzimajući u obzir individualne potrebe svakoga učenika, njegovu razinu znanja, sklonosti i sposobnosti.

Za učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama (učenici s teškoćama i daroviti učenici) učitelji planiraju kurikulum usmjeren na učenika. Osobitosti/teškoće učenika zahtijevaju njima sukladne individualizirane/diferencirane postupke, ciljeve učenja, razinu usvojenosti odgojno-obrazovnog očekivanja, opseg i dubinu sadržaja učenja, strategije i aktivnosti poučavanja kojima se žele ostvariti postavljeni ciljevi te načini vrednovanja i ocjenjivanja ostvarenih postignuća.

U učenju i poučavanju koriste se primjeri iz svakodnevnoga života koji potiču učenika na promišljanje i donošenje osobnih odluka, odnosno zahtijevaju dogovaranje i demokratsko odlučivanje. Na stručnim posjetima gospodarskim subjektima, institucijama i organizacijama koje podržavaju održivi razvoj, a posebno onima koje ga prakticiraju, prikupljaju se materijali i podatci na kojima se može temeljiti proces poučavanja. Također se potiču gostujuća/pozvana predavanja u školama radi unapređivanja suradnje zajednice sa školom.

Informacijska i komunikacijska tehnologija pridonosi zornosti nastave i predočavanju sadržaja koji su teže dostupni neposrednome iskustvu te su vrijedan izvor informacija za izradu učeničkih projekata.

Učenike je potrebno usmjeriti na uočavanje i kritičko prosuđivanje stanja u okolišu i društvu. Uči se na primjerima održivoga razvoja u vlastitoj zajednici, ali i u drugim dijelovima zemlje i svijeta. Škole se posebno potiče da u svoj rad ugrade načela održivosti kako bi učenik u najbližem okružju mogao spoznati važnost očuvanja okoliša i osvijestiti važnost pravednoga pristupa kvaliteti života svih članova društva te kako bi mogao djelovati u skladu s tim spoznajama. Izvanučionička nastava omogućuje neposredno upoznavanje s primjerima dobre prakse u lokalnoj zajednici i društvu. Preporuča se suradnju s muzejima, parkovima prirode, nacionalnim parkovima i sličnim edukacijskim institucijama, kao i obilazak gospodarskih subjekata, institucija i organizacija čije je poslovanje i djelovanje u skladu s načelima održivosti ili odlazak učenika u posjet tijelima lokalne samouprave. Takav način učenja omogućuje im uočavanje utjecaja lokalne politike i gospodarstva na razvoj zajednice usmjeren na održivost na lokalnoj i na državnoj razini.

Međupredmetna tema Održivi razvoj bit će ugrađena u sve odgojno-obrazovne cikluse, u predmetne kurikulume i kurikulum škole. Sve domene međupredmetne teme jednako su važne i u izvedbi procesa učenja i poučavanja osigurat će im se vrijeme potrebno za poučavanje. Vrijeme potrebno za poučavanje ovisi o odgojno-obrazovnome ciklusu i tipu obrazovnoga programa. Uz integraciju međupredmetne teme Održivi razvoj u redovnu nastavu za potpuno ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva i očekivanja važni su nastavni dani bez zvona, projektni dani ili tjedni, izvanučionička nastava, izvannastavne aktivnosti i sati razrednika.

Pri sastavljanju skupina u obzir treba uzeti individualne razlike među učenicima, uvažavati njihove potrebe, interese, sklonosti i mogućnosti, a povremenim izmjenama sastava skupina učenici će se poticati na učinkovitiju suradnju. Također, učitelj pri sastavljanju skupina treba razmišljati o kombinaciji onih učeničkih osobina, interesa i mogućnosti koje će

pridonijeti kvalitetnomu radu skupine, djelovati motivirajuće na njezin rad i pridonijeti ostvarivanju postavljenoga cilja.

Neka su očekivanja u kurikulumu Održivoga razvoja slična ili se preklapaju s očekivanjima drugih međupredmetnih tema i nastavnih predmeta, što znači da se nekim aktivnostima može istodobno ostvariti više odgojno-obrazovnih očekivanja i ishoda.

F. VREDNOVANJE U MEĐUPREDMETNOJ TEMI

Ostvarenost odgojno-obrazovnih očekivanja u međupredmetnoj temi Održivi razvoj vrednuje se u okviru nastavnih predmeta i u okviru kurikuluma škole. Vrednovanje učeničkoga postignuća unutar nastavnih predmeta usmjereno je prema usvojenim znanjima, razvijenim vještinama i stavovima, u skladu s ciljevima učenja i poučavanja međupredmetne teme. Pri tome je posebno važno da predmetni učitelj pokuša sagledati stvarni svijet učenika te njegovu sposobnost i spremnost na djelovanje u smjeru održivosti te opće i vlastite dobrobiti.

Vrednuje se razvoj:

a) kritičkoga i kreativnoga mišljenja, kojim se sagledava povezanost života na planetu i koje je dovodi do rješavanja problema i usmjereno je budućnosti

b) osjećaja odgovornosti prema okolišu, živome svijetu i budućim generacijama te osjećaja solidarnosti i spremnosti da se pomogne potrebitima u duhu pravednosti i opće dobrobiti

c) odgovarajućih vještina za djelovanje i aktivnoga odnosa prema održivome razvoju i područjima koja obuhvaća.

Ostvarenost očekivanja vrednuje se primjerenim metodama, ovisno o sadržaju i odgojno-obrazovnome ciklusu. U prvom se ciklusu očekivanja odnose na učenikovu obitelj i najbliži okoliš, da bi, sukladno razvoju učenikovih sposobnosti, u višim ciklusima očekivanja postajala sve složenija. Potrebno je uzeti u obzir razvoj individualnih sposobnosti učenika, njegove sklonosti i sudjelovanje u radu u skupini.

U učenju i poučavanju, kao i u vrednovanju ostvarenosti očekivanja međupredmetne teme, učenik je aktivan sudionik. Aktivan je prema samome sebi i vlastitome razvoju i usavršavanju, aktivan je u školi i u kontekstu cjelovitoga pristupa i održivoga djelovanja u svakodnevnome radu svoje škole i aktivan je u lokalnoj zajednici i društvu.

Izvješćivanje o ostvarenim rezultatima učenika provodi se kontinuirano tijekom procesa učenja kao dio vrednovanja za učenje, pri čemu učenici dobivaju povratnu informaciju o napredovanju. Učitelji samostalno odabiru metode (npr. portfolio, učeničke mape, izvješća) kojima će vrednovati ostvarenost predmetnih odgojno-obrazovnih ishoda koji proizlaze iz očekivanja međupredmetne teme Održivi razvoj.

Uz ostvarivanje međupredmetne teme u sklopu različitih nastavnih predmeta, odnosno integrirano, neke se aktivnosti ostvaruju na satima razrednika ili projektno, u sklopu kurikuluma škole. Pri izradi kurikuluma škole valja voditi računa o postojanju mogućnosti za ostvarivanje svih očekivanja međupredmetne teme, opisati uloge razrednika, stručnih suradnika i razrednih vijeća u ostvarivanju očekivanja međupredmetne teme Održivi razvoj kao i u vrednovanju i izvješćivanju. O učeničkim postignućima i ostvarenosti odgojno-obrazovnih očekivanja na kraju odgojno-obrazovnog ciklusa, škole su dužne izvijestiti učenike i njihove roditelje, a sam način izvješćivanja autonomna je odluka svake škole i regulira se kurikulumom škole.

Ostvarenost odgojno-obrazovnih očekivanja može se pratiti i provjeravati i vanjskim vrednovanjem na kraju pojedinih odgojno-obrazovnih ciklusa.